

RIKSDAGENS SVAR 5/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om samarbetsombudsmannen och till vissa lagar som har samband med den

Ärende

Regeringen har till 2009 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lag om samarbetsombudsmannen och till vissa lagar som har samband med den (RP 177/2009 rd).

Beredning i utskott

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (AjUB 1/2010 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lagar:

Lag

om samarbetsombudsmannen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Samarbetsombudsmannen

I anslutning till arbets- och näringsministeriet finns en samarbetsombudsman för tillsynen över efterlevnaden av lagen om samarbete inom företag (334/2007), lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag (335/2007), lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning (725/1990), lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar (758/2004) och personalfondslagen (814/1989).

Behörighetsvillkor för samarbetsombudsmannen är högre juridisk högskoleexamen och förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde. Samarbetsombudsmannen utnämns av statsrådet för en viss tid, högst fem år åt gången.

Samarbetsombudsmannen ska inta en oavhängig ställning när han eller hon fullgör sina tillsynsuppdrag.

2 §

Uppgifter

Samarbetsombudsmannen ska

- 1) utöva tillsyn över efterlevnaden av de lagar som nämns i 1 §,
- 2) genom initiativ och anvisningar främja och förbättra samarbetet mellan arbetsgivaren och arbetstagarna samt de övriga systemen för personalens medverkan,
- 3) följa hur syftet med de lagar som nämns i 1 § uppnås,
- 4) ge råd om tillämpningen av de lagar som nämns i 1 §,

5) med stöd av 8 § i lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (400/2004) begära utlåtande om huruvida lagen om samarbete inom företag eller lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag ska tillämpas på företaget eller företagsgruppen,

6) övervaka att en personalfonds verksamhet och förvaltning är förenliga med personalfondslagen och fondens stadgar,

7) föra ett register över personalfonderna och för detta ändamål ta emot och kontrollera anmälningar och andra handlingar i anslutning till fonderna.

3 §

Byrå

Samarbetsombudsmannen har en byrå där det finns ett behövligt antal tjänstemän som är föredragande och ett behövligt antal andra anställda.

4 §

Lämnande av uppgifter till samarbetsombudsmannen

För utövandet av tillsyn och i den omfattning det behövs för tillsynen har samarbetsombudsmannen rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna av arbetsgivaren avgiftsfritt inom en av ombudsmannen utsatt skälig tid få de uppgifter och handlingar som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av lagarna.

Samarbetsombudsmannen kan förena fullgörandet av arbetsgivarens skyldighet enligt 1 mom. med vite. I fråga om vitet tillämpas vitelagen (1113/1990).

5 §

Rätt att utföra kontroller

Samarbetsombudsmannen eller den tjänsteman som samarbetsombudsmannen förordnat har rätt att i den omfattning som krävs för tillsynsuppgiften utföra behövliga kontroller i företag. Kontrollerna ska utföras så att de inte med-

för onödiga olägenheter eller onödiga kostnader. I mån av möjlighet ska arbetsgivaren och de berörda representanterna för personalen informeras om kontrollerna på förhand.

Kontrollerna får inte utföras i lokaler som används för permanent boende.

6 §

Uppmaningar

Om det är uppenbart att arbetsgivaren bryter mot denna lag eller mot en lag som avses i 1 § eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av dem eller fortsätter eller upprepar ett lagstridigt förfarande, ska samarbetsombudsmannen ge en skriftlig uppmaning att rätta till det lagstridiga förfarandet eller förhindra att det upprepas.

De tillämpliga bestämmelserna och föreskrifterna samt de påträffade bristerna i efterlevnaden av dem ska specificeras i uppmaningen. I uppmaningen ska dessutom vid behov föreskrivas en tid inom vilken arbetsgivaren ska se till att situationen blir förenlig med bestämmelserna och föreskrifterna.

Samarbetsombudsmannen ska sända uppmaningen för kännedom till sådana representanter för personalen som saken gäller. Om arbetsplatsen inte har några valda representanter för personalen, ska arbetsgivaren på lämpligt sätt delge uppmaningen på arbetsplatsen.

7 §

Domstolsbehandling av ett ärende

Om det finns sannolika skäl att misstänka att någon har begått en gärning som är straffbar enligt 67 § i lagen om samarbete inom företag, 46 § i lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag, 39 § i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar eller 47 kap. 4 § i strafflagen (39/1889), ska samarbetsombudsmannen anmäla detta till polisen för förundersökning. Anmälan behöver inte göras, om gärningen med beaktande av omständigheterna

ska anses vara obetydlig och allmänt intresse inte kräver att en anmälan görs.

Vid förundersökningen av en i 1 mom. avsedd gärning ska samarbetsombudsmannen ges möjlighet att bli hörd. Allmänna åklagaren ska ge samarbetsombudsmannen möjlighet att avge utlåtande innan åtalsprövningen avslutas. Samarbetsombudsmannen har rätt att närvara och yttra sig vid den muntliga förhandlingen i ärendet vid domstol.

8 §

Vite

Samarbetsombudsmannen kan yrka att domstolen ålägger en arbetsgivare eller ett företag att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid och förklarar skyldigheten med vite, om det är uppenbart att

1) det inte går att få den personalplan och de utbildningsmål som avses i 16 § i lagen om samarbete inom företag behandlade vid samarbetsförfarande som avses i 4 kap. i den nämnda lagen,

2) företaget eller arbetsgivaren inte har fullgjort sina skyldigheter enligt lagen om personalrepresentation i företagets förvaltning,

3) ett deltagande bolag enligt 3 § i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar eller arbetsgivaren inte har fullgjort sina skyldigheter enligt nämnda lag.

9 §

Specialbestämmelser om personalfonder

Samarbetsombudsmannen har rätt att granska personalfonders bokföring och förvaltning samt

även på annat sätt granska fondernas verksamhet.

Om samarbetsombudsmannen upptäcker att en personalfond har förfarit i strid med personalfondslagen eller fondens stadgar eller försummat sina lagstadgade skyldigheter, kan samarbetsombudsmannen ålägga fondens styrelse att vidta åtgärder för att åstadkomma en rättelse eller förbjuda att ett felaktigt beslut verkställs.

På yrkande av samarbetsombudsmannen kan domstolen i fråga om styrelsemedlemmarna förordna det åläggande eller förbud som avses i 2 mom. med vite.

10 §

Hemlighållande av uppgifter om anmälare

När det till samarbetsombudsmannen lämnats en anmälan om misstänkt brott mot de bestämmelser och föreskrifter som omfattas av tillsynen, ska anmälares identitet och informationen att tillsynsätgårderna har vidtagits till följd av anmälan hemlighållas. Anmälares identitet får dock röjas om det behövs med tanke på tillsynen och anmälares samtycke till det.

De uppgifter som avses i 1 mom. får utan anmälares samtycke lämnas till polismyndigheten för utredning av brott.

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder ikraft.

Lag

om ändring av 49 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 49 § i lagen av den 20 januari 2006 om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) ett nytt 2 mom. som följer:

49 §

Anmälan till andra myndigheter

likt har brutit mot lagen om samarbete inom företag (334/2007), ska samarbetsombudsmannen utan dröjsmål underrättas om misstanken om försummelsen av efterlevnaden av lagen.

Om det i samband med inspektioner enligt denna lag framkommer eller arbetarskyddsmyndigheten annars får kännedom om att man sanno-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 64 och 66 § i lagen om samarbete inom företag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 mars 2007 om samarbete inom företag (334/2007) 64 och 66 § som följer:

64 §

Rätt för företrädare för personalgrupper att kräva tvångsmedel

Om arbetsgivaren försummar vad som i 10—13 § bestäms om de uppgifter som ska lämnas företrädarna för personalgrupperna och på så sätt äventyrar erhållandet av uppgifter, kan domstolen på yrkande av en företrädare för en personalgrupp och efter att ha gett arbetsgivaren tillfälle att bli hörd, ålägga denne att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid och förena skyldigheten med vite.

66 §

Tillsyn

Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av denna lag finns i lagen om samarbetsombudsmannen (/). Dessutom utövas tillsyn över efterlevnaden av denna lag av de arbetsgi- var-, arbetstagar- och tjänstemannaföreningar som ingått riksomfattande kollektivavtal vars bestämmelser ska iakttas i företagets anställningsförhållanden enligt lagen om kollektivav- tal (436/1946).

Bestämmelser om arbetarskyddsmyndighetens skyldighet att till samarbetsombudsmannen anmäla de misstankar om försummelse av efterlevnaden av lagen som uppdagats i samband med arbetarskyddsinspektioner finns i 49 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbe-

tarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter ingår i 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 48 § i lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 mars 2007 om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag (335/2007) 48 § som följer:

48 §

Tillsyn

Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden och om tillämpningen av denna lag finns i lagen om samarbetsombudsmannen (/). Dessutom utövas tillsyn över efterlevnaden av

denna lag av de arbetsgivar-, arbetstagar- och tjänstemannaföreningar som ingått riksomfattande kollektivavtal vars bestämmelser ska iaktas i företagets anställningsförhållanden enligt lagen om kollektivavtal (436/1946).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 13 och 14 § i lagen om personalrepresentation i företagens förvaltning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 24 augusti 1990 om personalrepresentation i företagens förvaltning (725/1990) 13 och 14 §, av dem 14 § sådan den lyder i lag 1515/2009, som följer:

13 §

Tillsyn

Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av denna lag finns i lagen om samarbetsombudsmannen (/).

14 §

Vite

Domstolen kan på ansökan ålägga ett företag att vid vite fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag. En ansökan kan gemensamt lämnas in av

representanter för minst två personalgrupper som tillsammans företräder majoriteten av personalen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 13 augusti 2004 om arbetstagarinflytande i europabolag och europeiska kooperativa föreningar (758/2004) 38 §, sådan den lyder i lag 1528/2009, och
ändras 37 § som följer:

37 §

Denna lag träder i kraft den

20 .

Tillsyn

Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av denna lag finns i lagen om samarbetsombudsmannen (/).

Lag

om ändring av personalfondslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i personalfondslagen av den 15 september 1989 (814/1989) 60 §, sådan den lyder i lag 1513/2009, samt
ändras 4 §, 11 § 1 mom., 13 § 3 mom., 17 b § 2 mom., 55 och 56 §, 58 § 2 mom., 59 § och 62 § 2 mom.,
av dem 11 § 1 mom. och 17 b § 2 mom. sådana de lyder i lag 499/2002, 13 § 3 mom. sådant det lyder i lag 710/2004 och 55 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 344/1999, som följer:

4 §

Registrering

Samarbetsombudsmannen ska föra ett register över personalfonderna.

11 §

Grundanmälan

Anmälan om registrering av en personalfond (*grundanmälan*) ska göras skriftligen till samarbetsombudsmannen. Till grundanmälan ska fogas fondens stadgar och en utredning om att fonden har bildats i enlighet med 6—9 §. Om anställda vid ett sådant utländskt företag som avses i 5 § 1 mom. ska bli medlemmar i en fond och om de förfaringssätt som anges i 6—9 § inte har kunnat följas, ska till grundanmälan fogas en utredning om att motsvarande förfaringssätt som iakttas i landet i fråga har följts då fonden bildats eller att personalens påverkningsmöjligheter har garanterats på annat sätt.

13 §

Övriga anmälningar

Fonden ska till samarbetsombudsmannen även göra en anmälan om beräkningsgrunderna för vinstpremieandelen och om ändring av dem. Om fonden som medlemmar har personer som anslutit sig till fonden enligt 14 a §, ska fonden även för deras del förete en utredning om att beräkningsgrunderna för den vinstpremie som är avsedd att överföras till fonden uppfyller kraven i 2 § 2 mom.

17 b §

Överföring av andel av vinstpremieandel till personalfond

Företaget eller ämbetsverket ska fatta beslut om beräkningsgrunderna för den vinstpremieandel som kan överföras till fonden och om änd-

ring av dem före ingången av den period för vilken vinstpremieandelen betalas, och fonden ska göra en anmälan till samarbetsombudsmannen om beräkningsgrunderna och om ändring av dem.

55 §

Grunderna för upplösning

En personalfond ska upplösas när

1) företaget har upplösts eller anses ha blivit upplöst eller när det har försatts i konkurs eller när ämbetsverket har lagts ner,

2) fonden inte uppfyller de krav som ställs i denna lag och förhållandet inte har blivit avhjälpt inom en tid som samarbetsombudsmannen har förelagt och som kan omfatta högst tre år, samt

3) när fondmötet annars har beslutat att upplösa fonden.

Om inte fondmötet fattat beslut om att upplösa fonden i de fall som nämns i 1 mom. 1 och 2 punkten, kan samarbetsombudsmannen besluta om upplösning av fonden.

Ett beslut om upplösning ska anmälas till samarbetsombudsmannen för anteckning i registret över personalfonderna.

56 §

Likvidatorer

När beslut om upplösning har fattats ska styrelsen sörja för likvidationsåtgärderna, om inte fondmötet har beslutat något annat eller samarbetsombudsmannen anser det behövt att förordna en eller flera likvidatorer. Vad som föreskrivs om styrelsen och dess medlemmar ska på motsvarande sätt tillämpas på likvidatorerna.

58 §

Skifte av tillgångarna

Tillgångarna kan delas mellan medlemmarna när skiftesförslaget har blivit godkänt av fondmötet. Ett förslag som gäller andra tillgångar än

dem som svarar mot medlemskapitalet anses ha blivit godkänt endast om det vid mötet har biträttts av minst två tredjedelar av de röster som har avgivits vid en omröstning. Har fonden blivit upplöst på någon annan grund än som nämns i 55 § 1 mom. 1 punkten, får dess tillgångar inte skiftas förrän två år har förflutit från fondmötets beslut om upplösning. Fonden anses ha blivit upplöst när alla dess tillgångar har skiftats. Likvidatorerna eller styrelsen ska göra anmälan om upplösningen till samarbetsombudsmannen för anteckning i registret över personalfonderna.

59 §

Tillsyn

Bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av denna lag finns i lagen om samarbetsombudsmannen (/).

En fond ska inom sex månader från räkenskapsperiodens utgång sända samarbetsombudsmannen styrkta kopior av sin resultaträkning och balansräkning jämte bilagor och specifikationer

samt av verksamhets- och revisionsberättelserna.

Fondens revisor ska på samarbetsombudsmannens begäran lämna uppgifter om sådana angelägenheter inom fonden eller, i det fall som avses i 51 § 3 mom., inom företaget om vilka revisorn fått kännedom i sitt uppdrag.

62 §

Närmare stadganden och föreskrifter

— — — — —
Bokföringsnämnden meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om personalfondernas bokslut samt om hur bokföringslagen ska tillämpas på fondernas bokslut och upprättandet av dem. Bokföringsnämnden ska i frågor i vilka den är behörig avge de utlåtanden till samarbetsombudsmannen som denne behöver då han eller hon enligt denna lag utövar tillsyn över fondernas verksamhet.

—————
Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 8 och 16 § i lagen om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 19 maj 2004 om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inom arbetarskyddet (400/2004) 8 § 8 punkten och 16 §, av dem 8 § 8 punkten sådan den lyder i lag 1527/2009, som följer:

8 §

Den som begär utlåtande och begäran om utlåtande

Utlåtande av arbetsrådet kan begäras av

8) samarbetsombudsmannen om huruvida lagen om samarbete inom företag eller lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag ska tillämpas på ett företag eller en företagsgrupp.

16 §

Denna lag träder i kraft den

20 .

Arvoden

Arbets- och näringsministeriet fastställer arvoden för arbetsrådets medlemmar.

Helsingfors den 23 februari 2010